

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADEM YILDIRIM VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/1332)

Karar Tarihi: 29/5/2019

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör Yrd. : Zehra GAYRETLİ
Başvurucular : 1. Adem YILDIRIM
2. Ali YILDIRIM
3. Aydın ADAK
4. Bülent KURŞUN
5. Çınar DUMAN
6. İsmail GÖRPÜZ
7. Mehmet SAYİN
8. Mehmet Şerif ZEYDAN
9. Mıstık COŞKUN
10. Murat KALUOĞLU
11. Mustafa PATAN
12. Osman YILDIZ
13. Sedat TEMİZ
14. Uğur KANKUR
Vekili : Av. Orhan ASLAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza davasında esaslı talep ve görüşlerin değerlendirilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 2/1/2018 ve 9/1/2018 tarihlerinde yapılmıştır.

3. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. 2018/1366, 2018/1344, 2018/1357, 2018/4442, 2018/1360, 2018/1362, 2018/1365, 2018/1363, 2018/1361, 2018/1358, 2018/1356, 2018/1364 ve 2018/1345 numaralı bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2018/1332 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine; incelemenin 2018/1332 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine ve diğer başvuru dosyalarının kapatılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş sunulmasına gerek bulunmadığını bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 26/10/2009 tarihli iddianamesi ile başvuru hakkında pek çok ülkede faaliyet gösteren Hizb-ut Tahrir isimli örgütün üyesi olma ve ruhsatsız silah bulundurma suçlarından cezalandırılmaları talebiyle kamu davası açılmıştır.

9. İstanbul (Kapatılan) 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 24/1/2013 tarihli kararıyla başvurucuların terör örgütü üyesi olma suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, ayrıca başvuruçulardan Sedat Temiz'in ruhsatsız silah bulundurma suçundan 5 ay hapis ve 400 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına hükmedilmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...Hizb-üt Tahrir terör örgütünün amacı, Türkiye yapılanması, amaca ulaşmak için tespit ettikleri yöntemleri, dosyada mevcut olan belge ve bilgiler hep birlikte değerlendirildiğinde, Hizb-üt Tahrir isimli örgütün Türkiye Cumhuriyetinin Anayasasının 2.maddesinde belirtilen 'Türkiye Cumhuriyeti toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içerisinde insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayalı demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir' şeklinde tarif edilen devletin temel niteliklerini değiştirerek yerine Şer-i esaslara dayalı 'Raşidi Hilafet' olarak adlandırılan bir hilafet devleti kurmayı amaçladığı bu amaca varmak maksadıyla bir çok kişiyi örgüt üyesi olarak kazandığı, bu kişilere yemin ettirerek örgüt faaliyetlerinde kullandığı anlaşılmaktadır.

Örgütün bu amacı gerçekleştirmek maksadıyla illegal bir yapılanma içerisine girdiği, örgüt sorumlularının talimatları doğrultusunda basın açıklamaları, örgüte eleman kazandırma maksadıyla sohbet ve toplantılar (HALAKA) düzenlediği, sempatanların halakalarda eğitilerek örgüte üye kazandırma ve bu tür faaliyetler ile gerekli güç ve sayıya ulaştığında mevcut Anayasal düzeni değiştirmeyi hedeflediği tespit edilmiştir.

Hizb-üt Tahrir örgütünün yapısı incelendiğinde, Türkiye'de mevcut Anayasal düzeni değiştirerek yerine Şer-i esaslara dayalı Raşidi Hilafet olarak adlandırılan bir devlet kurmayı amaçladığı, bu amaca varmak maksadıyla bir çok kişiyi örgüt üyesi olarak kazandığı, bu kişilere yemin ettirerek örgüt faaliyetlerinde kullandığı, daha önce bu örgüte yönelik Türkiye'de yapılan operasyonlarla örgütle ilişkisi olan yaklaşık 400 kişinin tespiti

edildiği, haklarında davalar açıldığı, örgüte yönelik 26.07.2009 tarihinde ülke genelinde eşzamanlı yapılan operasyonda örgütle bağlantılı 165 kişinin yukarıda ayrıntısı zikredilen silah, mermi ve örgütsel malzemelerle birlikte yakalandığı, farklı illerde yakalanan şahısların birbirleriyle irtibatlı ve organize bir şekilde çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda; örgütün daha geniş bir taban desteği sağlamak gayesiyle eğitim ve propaganda faaliyetlerini yoğunlaştırdığı, kadrolaşma çalışması yaparak örgüt üyelerinin sempatanları dini sohbet adı altında toplayarak örgütün ve amacının propagandasını yapıp, örgüte eleman kazandırmak, bu şekilde kitleleşmek hususunda faaliyetler yürüttüğü, internet sitelerinde örgüt propagandasını ve bildirimleri yayınladığı, Köklü Değişim ve benzeri dergilerde örgüt amacının propagandasının yapıldığı, yapılan operasyonda elde edilen bir kısım örgütsel notlarda bazı örgüt üyelerinin benzer amaçlar için örgütlenen terör örgütleriyle görüşmeler yaptığının, diğer ülkelerde faaliyet gösteren kişilerle işbirliği içerisinde olduğu belirlenmiştir.

Hizb-üt Tahrir terör örgütüne yönelik Türkiye'de değişik illerde geçmiş dönemde yapılan operasyonlar neticesinde yakalanan örgüt mensubu sanıklar hakkında verilen mahkeme kararlarında bazılarında anılan örgütün TCK.nun 314.maddesi kapsamında 'silahlı örgüt' olarak nitelendirildiği, bazı kararlarda ise anılan örgütün TCK.nun 316. maddesi kapsamında 'suç için anlaşma' hükmüne uygun bir yapılanma içerisinde olduğu yönünde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

29.12.2003 tarihinde Adana 2 nolu DGM.nin 2003/ 240 Esas sayılı kararıyla Hizb-üt Tahrir örgütünün 4928 S.K.nun 20. maddesi ile değiştirilen 3713 S.K.nun 1. maddesinde belirtilen terör örgütü tanımına uymadığı yönünde vermiş olduğu kararın, 19.04.2004 tarihinde Yargıtay 9.Ceza Dairesi tarafından 2004/ 1586 Esas ve 2004/ 1433 Karar no ile 'Devletin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek amacıyla kurulmuş terör örgütü niteliğinde olduğu gözetilerek, sanığın hukuki durumunun buna göre değerlendirilmesi' gerekçesiyle bozulduğu, anılan karardan da yüksek Yargıtay'ın Hizb-üt Tahrir örgütünü terör örgütü olarak nitelendirdiği, anlaşılmıştır.

Sanıkların aşağıda ayrı ayrı hukuki durumlarının değerlendirilmesinde anlatılacağı üzere, esasen sanıkların ekseriyeti Hizb-ut Tahrir örgütünün üyesi olduklarını ve niha amaçlarının 'Raşidi hilafet' devleti kurmak olduğunu ve tüm dünya Müslümanlarının kurulacak bu devlet çatısı altında toplanmasını gerektiğini ancak teröre bulaşmadıklarını söylemektedirler. Yukarıda numarası belirtilen yargıtay içtihadı ışığında değerlendirildiğinde, yeni bir devlet kurmayı amaçlayan kişilerin mevcut Türkiye Cumhuriyeti devletini yıkmadan bunu başaramayacakları eşyanın tabiatındandır. Ayrıca sanıkların düzenlemek istedikleri konferansı halifeliğin kaldırıldığı güne denk getirerek Türkiye'de belli bir güce ulaşmaları nedeniyle Türkiye yapılanmasını duyurma amacına yönelik olduğu düşünüldüğünde örgütün belli bir örgütsel güç ve sayıya ulaştığında da silahlı mücadeleye başvuracakları izahtan varestedir..."

10. Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 19/10/2017 tarihli kararı ile hüküm onanmıştır. Başvurucular onama kararından 10/1/2018 tarihinde haberdar olduklarını beyan etmişlerdir.

11. Başvurucular 2/1/2018 ve 9/1/2018 tarihlerinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

12. Emniyet Genel Müdürlüğünün Hizb-ut Tahrir örgütüne ilişkin raporu ve bu örgütle ilgili mahkeme kararları için *Yılmaz Çelik* ([GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, §§ 23-29) kararına bakılabilir.

IV. İLGİLİ HUKUK

13. İlgili hukuk kaynakları için *Yılmaz Çelik* (aynı kararda bkz. §§ 30, 31) kararına bakılabilir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

14. Mahkemenin 29/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

15. Başvurucular; Hizb-ut Tahrir isimli oluşumun bir terör örgütü olmadığını, bu oluşumun şiddet içeren herhangi bir faaliyetinin bulunmadığını belirterek silahlı terör örgütü üyesi olma suçundan mahkûmiyetlerine karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Başvurucular ayrıca ilk derece mahkemesinin Hizb-ut Tahrir örgütünün bir terör örgütü olmadığına dair muhtelif yargı kararlarına niçin itibar etmediğini, yasal olarak hâlen piyasada bulunan dergi ve kitapların ne şekilde suç oluşturduğunu da gerekçeli kararında açıklamadığını iddia etmişlerdir.

B. Değerlendirme

16. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

18. Anayasa Mahkemesi aynı mahiyetteki şikâyetleri *Yılmaz Çelik* (aynı kararda bkz. §§ 45-62) kararında incelemiştir. Anayasa Mahkemesi, derece mahkemelerinin kararlarında Hizb-ut Tahrir'in bir terör örgütü olarak kabul edilmesine ilişkin olarak yeterli bir değerlendirme yapılmadığını ve derece mahkemelerinin bazı şablon cümlelerin tekrarı görünümünde olan kararlarını hangi temele dayandırdıklarını yeterince açık olarak belirtmediklerini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi ilave olarak derece mahkemelerinin ve Yargıtayın Hizb-ut Tahrir örgütünün bir terör örgütü olup olmadığına yönelik hiç değilse bir kere değerlendirmede bulunması, gerekçelerini başvurucunun temel iddiaları ile mahkemelerin resen tespit edecekleri ve yargılamanın doğasının gerektirdiği sorulara cevap verebilecek nitelikte hazırlaması gerekirken bunu yapmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme bu gerekçeyle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

19. İlk derece mahkemesinin başvuruçuların mahkûmiyetine ilişkin kararının gerekçesi ile Yargıtay ilamı incelendiğinde Hizb-ut Tahrir'in bir terör örgütü olarak kabul edilmesine ilişkin olarak yeterli bir değerlendirme yapılmadığı, başvuruçuların bu yöndeki iddialarının gerekçede tartışılmadığı, mevcut başvuruda da anılan *Yılmaz Çelik* kararından ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle başvuruçuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar haklarının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

20. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçunun lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

21. Başvuruçular, ihlalin tespiti ve tazminata hükmedilmesi taleplerinde bulunmuşlardır.

22. Başvuruçuların Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamında *gerekçeli karar haklarının* ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

23. Bu durumda *Yılmaz Çelik* kararında da belirtildiği üzere (aynı kararda bkz. § 69) gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılmasından ve ihlal kararı verilmesinin nedenlerini gideren Anayasa Mahkemesinin belirttiği ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere (Kapatılan) İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin dosyalarının devredildiği mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

24. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

25. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 4.125,8 TL harçtan ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 6.600,8 TL yargılama giderinin başvuruçulara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin (E.2009/306, K.2013/11) dosyalarının devredildiği mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

D. 4.125,8 TL harçtan ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 6.600,8 TL TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/5/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ